

3. Про схвалення концепції електронного урядування в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 груд. 2010 р. № 2250-р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2250>
4. Клімушкін П.С., Серенко А.О. Електронне урядування в інформаційному суспільстві: монографія. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2010. 312 с.
5. Єганов В.В. Проблеми та перспективи впровадження системи електронного урядування в Україні. URL: // www.kbuara.kharkov.ua
6. Дубов Д.В., Дубова С.В. Основи електронного урядування. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 176 с.
7. Коваль Р.А. Державне управління в інформаційному суспільстві: перспективи електронного урядування. Економіка та держава. 2008. № 4. С. 81–84.
8. Мишишин В.І., Жежнич П.І. Аналіз особливостей побудови систем електронного урядування в Україні. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». «Серія: Інформаційні системи та мережі». 2011. № 699. С. 164–175.
9. Міхровська М.С. Розвиток електронного урядування як пріоритетне завдання становлення публічної адміністрації в Україні. Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. «Серия: Юридические науки». 2012. Т. 25. № 1. С. 298–304.
10. Волох О. Генезис електронного урядування в Україні. Адміністративне право і процес. 2017. № 2. С. 121–125.
11. Про Концепцію Національної програми інформатизації: Закон України від 4 лютого 1998 р. № 75/98-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/75/98-вр>
12. Про затвердження Концепції формування системи національних електронних інформаційних ресурсів: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 5 травня 2003 р. № 259-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/259-2003-р>
13. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки: Закон України від 9 січня 2007 р. № 537-V. Відомості Верховної Ради України. 2007. № 12. Ст. 102.
14. Про схвалення Концепції створення та функціонування інформаційної системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 5 вересня 2012 р. № 634-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/634-2012-р>
15. Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 р. № 386-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-р>
16. Про схвалення Концепції створення та функціонування автоматизованої системи «Єдине вікно подання електронної звітності»: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 7 серпня 2013 р. № 587-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/587-2013-р>

УДК 342.95

ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ ЛІЦЕНЗІЙ СУБ'ЄКТАМ ЗДІЙСНЕННЯ ПРИВАТНОЇ ОХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЧАСТИНІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОТРИМАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ ВИМОГ

FEATURES OF PROVIDING LICENSES TO SUBJECTS OF THE IMPLEMENTATION OF PRIVATE SECURITY ACTIVITY IN THE PART OF SUPPLY OF QUALIFICATION REQUIREMENTS

Єліссєва М.В., аспірант
кафедри адміністративного і кримінального права

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Статтю присвячено дослідженню особливостей надання ліцензій суб'єктам здійснення приватної охоронної діяльності. На основі аналізу наукових джерел, чинних нормативно-правових актів та правозастосовної практики визначено кваліфікаційні вимоги, що висуваються суб'єктом здійснення державного контролю до приватних охоронних структур, а також пропонуються заходи щодо вдосконалення зазначеного аспекту ліцензування.

Здійснюється дослідження адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності для подальшого адаптування нових форм діяльності до законодавства України. У статті проводиться теоретичне дослідження законодавства закордонних країн відносно діяльності приватних охоронних структур у сфері захисту громадян і власності.

Ключові слова: ліцензування, охоронна діяльність, кваліфікаційні вимоги, державний контроль, державна реєстрація.

Статья посвящена исследованию особенностей предоставления лицензий субъектам осуществления частной охранной деятельности. На основе анализа научных источников, действующих нормативно-правовых актов и правоприменительной практики определены квалификационные требования, предъявляемые субъектом государственного контроля к частным охранным структурам, а также предлагаются меры по усовершенствованию указанного аспекта лицензирования.

Осуществляется исследование административно-правового регулирования охранной деятельности с целью дальнейшего адаптирования новых форм деятельности к законодательству Украины. В статье проводится теоретическое исследование законодательства зарубежных стран касательно деятельности частных охранных структур в сфере защиты граждан и собственности.

Ключевые слова: лицензирование, охранная деятельность, квалификационные требования, государственный контроль, государственная регистрация.

Scientific article is devoted to the need to study the administrative and legal regulation of security activities abroad to further adapt to new forms of the laws of Ukraine. In the article theoretical research of legislation of foreign countries is conducted in relation to activity of private guard structures in the field of defense of citizens and property.

The features of activity of private guard structures of foreign countries in relation to providing of safety of physical persons and guard of right of ownership and possibility of adaptation of them are examined in the legislation of Ukraine.

The purpose of this article is determination of features of activity of private guard structures of foreign countries in relation to providing safety of physical persons and guard right of ownership.

It is proved that lack is developed on a scientific level for administrative and legal regulation of security activity in Ukraine, unsettled many factors participating authorities in government regulation safety of individuals and the protection of property rights, lack of coordination regulation, availability of controversial issues in the field of security activity raises a number of problems whose solution requires finding ways to improve

and legislation in this area. To solve this problem, we resort to using the experience of other countries to ensure the safety of individuals and the protection of property rights, to adopt a positive experience and to find solutions to problems. For the decision of this problem we speak to the use of experience of foreign countries in relation to providing of safety of physical persons and to the guard of right of ownership, to adopt positive experience and find the ways of decision of problem questions.

The article also carries out an analysis of the legal literature on the study of private security agencies. Lack of regulatory support monitoring of private security companies provokes acts of corruption on the part of the supervisory authorities. It is proved that Ukrainian legislation regulating activities of private security firms, has no comprehensive, and the presence of a significant amount of sub-legal acts in the field of regulation of relations that requires improvement and harmonization with international law.

The analysis of administrative activity of police is conducted the analysts of European Union in the field of adjusting of activity of industry of private protective enterprises enables, ways of subsequent development of protective activity to select and adapt to our legislation, what is predetermine actuality.

Key words: licensing, security activity, qualification requirements, state control, state registration.

Актуальність теми. Ключову позицію в системі адміністративно-правового регулювання займає процедура ліцензування. Даним фактом зумовлюється наявність певних умов, необхідних для виконання, щоб отримати дозвіл на роботу в цьому секторі економіки. Одним з відповідальних рішень є застосування ліцензування як до оперативних співробітників, так і до постачальників охоронних послуг або до них обох. Наприклад, у Великобританії ліцензуються тільки оперативні співробітники, хоча в даний час проводиться реформа в цілях оптимізації ліцензування. Новітня практика полягає в тому, щоб ліцензування застосовувалося як в компаніях, так і серед індивідуальних власників з метою підвищення стандартів ліцензування. Тим не менш, критерії, які можуть застосовуватися для ліцензування, мають широку сферу застосування.

Питання надання ліцензій суб'єктам здійснення приватної охоронної діяльності ставало предметом розгляду таких вчених-адміністративістів, як В.Б. Авер'янов, О.Ф. Андрійко, О.М. Бандурка, Ю.П. Битяк, А.С. Васильєв, В.М. Гаращук, І.П. Голосніченко, О.М. Кузьменко, Н.П. Матюхіна, Р.С. Мельник, Н.Р. Нижник та інших. Водночас питання забезпечення дотримання кваліфікаційних вимог у разі надання ліцензій суб'єктам здійснення приватної охоронної діяльності залишається недостатньо вивченим, а отже, є таким, що потребує подальшого дослідження.

Постановка завдання. Метою даної статті є дослідження особливостей надання ліцензій суб'єктам здійснення приватної охоронної діяльності в частині забезпечення дотримання кваліфікаційних вимог.

Результати дослідження. Як справедливо зазначає В.П. Кононець, за тривалий період європейської інтеграції українське законодавство зазнало кардинальних змін у бік демократичності, гуманізму, підвищеної уваги до прав і свобод людини й громадянина, їхньої честі та гідності як на внутрішньодержавному рівні, так і у відносинах України з іншими країнами світу, виступаючи на міжнародній арені як демократична, соціальна, правова держава [1].

Нині вимоги до охоронців зростають, оскільки сучасний охоронець повинен вміти одержувати, аналізувати й узагальнювати інформацію про злочинні задуми; співвідносити її з можливостями власних сил і засобів охорони для їх попередження [2].

Водночас важко не погодитися з думкою А.С. Ярошенка, що проведення в нашій державі реформи органів державного управління як складової частини адміністративної реформи, зміни в законодавчих та підзаконних актах все ж видаються занадто частими, що ускладнює ведення бізнесу в цій сфері [3].

Одна з важливих цілей адміністративно-правового регулювання полягає в тому, щоб компетентний орган перевіряв і контролював суб'єкти здійснення приватної охоронної діяльності в інтересах суспільства, з тим, щоб не допустити придбання злочинцями та іншими невідповідними особами посад довірчих працівників у галузі.

У багатьох державах саме регулюючий орган проводить перевірку заявників на отримання ліцензії – як компанії, так і фізичних осіб – і несе відповідальність за її про-

ведення з метою забезпечення їх відповідності критеріям, установленим правилами. З урахуванням того, що частина процесу перевірки включає перевірку будь-якої участі в конфлікті із законом, можуть бути посилання на поліцейські бази даних для цієї частини перевірки. В Україні таким регулюючим органом є центральний орган виконавчої влади у сфері охоронної діяльності, згідно з Постановою КМУ від 16 грудня 2015 р. № 1057 «Про визначення сфер діяльності, в яких центральні органи виконавчої влади здійснюють функції технічного регулювання» – це Міністерство внутрішніх справ [4].

Вчені зазначають, що потенційно непрофесійні дії охоронців свідчать про те, що кандидати на посаду не завжди мають чіткі уявлення про свої обов'язки і функції, не мають навичок відповідної роботи. У цьому плані ретельний професійний відбір у приватну охорону допомагає уникнути деяких помилок у роботі охоронців [5].

Перевірка є одним із дієвих засобів гарантії ефективного контролю за компаніями та їхніми працівниками з боку влади та громадськості.

Вимоги до співробітників суб'єктів здійснення приватної охоронної діяльності доцільно закріпити у відповідному підзаконному нормативно-правовому акті. Сформулюємо перелік таких вимог:

1. Співробітники повинні бути старше мінімального віку (19 років; також може встановлюватися максимальний вік).
2. Співробітники повинні мати законне право на роботу в країні (може встановлюватися вимога стосовно наявності українського громадянства).
3. Працівники не повинні мати судимість.
4. Працівники повинні мати гарне фізичне і психічне здоров'я.
5. Підтвердження місця проживання, а в деяких випадках – минулі місця проживання.
6. Вимоги до освіти.
7. Вільне володіння державною мовою.
8. Працівники не повинні бути нинішнім працюючим співробітником поліції, військовослужбовцем або робітником органів державної безпеки чи розвідки.
9. Підлягає перевірці колишня зайнятість кандидата.
10. Мати дозвіл на володіння та використання вогнепальної зброї, якщо ця посада передбачає поводження зі зброєю.
11. Працівники повинні надати свої відбитки пальців, щоб підтвердити відсутність судимості.
12. Працівники повинні пройти перевірку на наркотики.
13. Працівники повинні пройти кредитну перевірку.
14. Працівники повинні володіти фізичною здатністю виконувати необхідні обов'язки.

З метою уникнення потенційного конфлікту інтересів, фаворитизму під час надання державних контрактів колишнім колегам і можливості корупції варто заборонити конкретним категоріям публічних службовців (наприклад, поліції, військовим, іншим органам державної безпеки або розвідки) працювати у сфері приватної охоронної діяльності галузі протягом певного періоду часу після звільнення з публічної служби.

Ю. Крегул та Р. Банк справедливо зазначають, що статус недержавного сектора безпеки підприємництва як частини системи суб'єктів адміністративно-правових відносин полягає в адміністративно-правових засадах їх реєстрації та ліквідації, а також деяких публічних правах та адміністративних обов'язках у процесі здійснення підприємницької діяльності, зокрема, щодо питань ліцензування, сертифікації, патентування, сплати податків, зборів та інших обов'язкових соціальних платежів, дотримання вимог трудового, природоохоронного та екологічного законодавства [6].

Такий підхід взагалі є характерним для світової практики. Наприклад, у Бельгії національне законодавство, що регулює діяльність суб'єктів здійснення приватної охоронної діяльності, вимагає, щоб особи, котрі звертаються про видачу ліцензій охоронцям, не працювали на публічній службі (поліція, військові, секретна служба) протягом як мінімум двох років. У Болівії (багатонаціональній державі), Гондурасі, Колумбії, Мексиці, Панамі та Уругваї діючим військовослужбовцям та державним службовцям заборонено отримувати ліцензію. У багатьох державах цього не відбувається, і критики такої політики стверджують, що таким чином цивільний приватний сектор безпеки позбавляється кваліфікованого персоналу, що має добрі зв'язки з поліцією, що підвищує шанси на ефективну співпрацю. Деякі держави ставлять вимоги щодо освіти, сімейного стану, здоров'я, особистого життя, вживання наркотиків і алкоголю, фінансового положення, приналежності до певних організацій, особистих і професійних рекомендацій. Така практика є характерною для ситуацій, коли працівники служби безпеки захищають державні будівлі, майно або критичну інфраструктуру. Ще однією важливою вимогою для отримання ліцензії є мінімальний стандарт підготовки.

У місцях політичної нестабільності або конфлікту держави можуть відмовляти в наданні ліцензій особам, які, як відомо, були в минулому порушниками прав людини або членами збройних угруповань. У той час як деякі держави проводять перевірку кандидатів на отримання ліцензій через централізований державний апарат, деякі з них можуть дозволяти охоронним компаніям виконувати ряд аспектів перевірки самостійно в межах процесу, що передує їх працевлаштуванню. Щоб упевнитися в тому, що ліцензовані співробітники служб безпеки не були причетні до злочинних діянь з моменту отримання ними первісної ліцензії, рекомендується періодично продовжувати термін дії ліцензії, що, як мінімум, включає також перевірку судимості і перевірку в поліції. Крім того, для сприяння цьому процесу прийнято встановлювати тимчасові обмеження на термін дії ліцензії. Деякі держави дозволяють видавати тимчасову ліцензію працівникам служб безпеки, наприклад, на проведення масових громадських заходів або реагування на надзвичайні ситуації, при цьому в да-

них обставинах може не вимагатися здійснення повної підготовки.

Одним з важливих результатів процесу ліцензування є видача ліцензійної картки. Ці картки зазвичай містять фотографію, ім'я працівника, сферу застосування та термін дії ліцензії. Наявність ліцензійної картки важливо для громадськості, яка може бачити, що оперативний співробітник має ліцензію, відповідні ідентифікаційні данні, ім'я, номер та інше. Та наприклад, на Ямаїці відповідно до Закону Про регулювання діяльності приватних служб безпеки від 1992 року регулюючий орган видає реєстраційну картку ліцензованим працівникам служб безпеки, які вони зобов'язані постійно носити із собою, займаючись охоронною діяльністю, і повертати органу, коли звільняються зі своєї посади. Як незалежний орган з гарантованим бюджетом від держави, цей орган має право видавати, відмовляти, призупиняти чи анулювати реєстраційні картки працівників приватних служб безпеки.

Висновки. Таким чином, для отримання ліцензії охоронній фірмі, в доповнення до існуючих законодавчих вимог, що стосуються створення і державної реєстрації приватного підприємства, як правило, потрібно на додаток до певних критеріїв дотримання цілого ряду інших стандартів, таких як:

1. Підтвердження того, що старші менеджери мають досвід роботи у сфері безпеки та/або відповідну освітню кваліфікацію.
2. Підтвердження того, що співробітники служби безпеки не вживають наркотичні засоби, фізично і психологічно придатні для виконання покладених на них функцій.
3. Перелік охоронних послуг, які фірма планує надати.
4. Підтвердження наявності достатніх економічних та фінансових ресурсів для забезпечення належного функціонування суб'єкта здійснення приватної охоронної діяльності.
5. Підтвердження достатнього та належного страхування.
6. Підтвердження ознайомлення оперативного персоналу з відповідним чинним законодавством та законодавством у сфері захисту прав людини.
7. У разі використання вогнепальної зброї оперативний персонал підлягає проходженню належної підготовки з питань її застосування, реєстрації для видачі, зберігання та дотримання відповідних державних вимог щодо ліцензування вогнепальної зброї.
8. Затвердження компетентним органом конструкції однакового мобільного патрульного транспортного засобу, який підлягає використанню.

Отже, автором дослідження пропонується поширити процедуру ліцензування як на юридичних осіб – суб'єктів здійснення приватної охоронної діяльності, так і на фізичних осіб – співробітників таких охоронних структур.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кононець В.П. Актуальні питання процедури встановлення особи при адміністративному затриманні в рамках реалізації провадження щодо виявлення податкових правопорушень. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: «Право». 2017. Вип. 42. С. 173–175.
2. Тернова С.В. Психология частной охранной деятельности. М.: ОРГинформ, 2003. 88 с.
3. Ярошенко А.С. Генезис адміністративно-правового регулювання в галузі насінництва в Україні. Jurnalul juridic national: teorie și practică. 2015. Випуск 4/2 (14). С. 45–48.
4. Про визначення сфер діяльності, в яких центральні органи виконавчої влади здійснюють функції технічного регулювання: Постанова КМУ від 16.12.2015 р. № 1057. Урядовий кур'єр. 2015. № 241.
5. Крисин А.В. Частные сыскные и охранные агентства за рубежом: практика создания, функционирования и подбора кадров. Екатеринбург: ЕГУ, 1992. 88 с.
6. Крегул Ю., Банк Р. Недержавний сектор безпеки підприємницької діяльності в Україні. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2017. № 3. С. 58–68.
7. Polizei und private Sicherheitsdienste arbeiten enger zusammen. 25 лютого 2010. URL: <http://www.cop2cop.de/2009/11/12/polizei-und-private-sicherheitsdienste-arbeiten-enger-zusammen/>
8. Real Decreto 2364/1994 de 9 de diciembre, que aprueba el Reglamento de Seguridad Privada. 13 березня 2010. URL: <http://www.mir.es/SGCAVT/derecho/rd/rd2364-1994.html>